Gazeta Krakowska.

Wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w Drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

№ 132.

Kwartalnie kosztuje złr. 4 Konw. Mon. miesięcznie złotych sześć.

WTOREK 13 Czerwca 1848 roku.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	godzina	Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła podł. Reau.	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska nadzwyczajne i różne uwagi.
9	6	27 2. 38	+13, 5	5 94	Wschodni słaby	Pochmurno	
	2	2. 61	+20, 4	9 00	Pn. Wschodni „	„	Deszcz, Burza
	10	3 57	+13, 5	a 84	Zachodni „	„	„

Wiadomości krajowe.

AUSTRYA.

Wiedeń 7 Czerwca 1848. Minister spraw wewnętrznych wydał pod dniem 5 czerwca do wszystkich Gubernatorów prowincyj cesarstwa, następujący reskrypt:

Wybory na sejm ustawodawczy są już zaprowadzone, — mam przeto nadzieję, że JW. Pan zechcesz ich odbywanie mieć na bacznéj uwadze i w duchu prawdziwie konstytucyjnym, wszelkiego nawet pozoru działania Administracyi krajowéj na ich rezultat niedopuszczać starać się będziesz, i wszystkim organom tejże za ścisły poruczysz obowiązek strzeżenia się od wszelkiego na nie wpływu, i zupełnéj wolności każdego mającego prawo uczestnictwa w tych wyborach, dawać opiekę.

To jednak nie uchyla potrzeby, iżby z całą otwartością wyborcom i wybranym, a mianowicie w ziemstwie, przełożyć, — jak daleco są wielkiéj wagi przedsiębrane od nich wybory, — i onychże za pośrednictwem spokojnych, rozsądnych i zaufanie ich posiadających mężów oświecać o istotności Konstytucyi, i względem ustalonych mocą tejże praw i obowiązków wszystkich obywateli kraju, tudzież względem służącego pierwszemu Sejmowi prawa do obradowania nad zasadniczą Ustawą, równie jak względem wielu innych ważnych zadań, które mają być następnie rozstrzygnione.

Przedewszystkiém atoli potrzebną rzeczą jest, ugruntować w nich przekonanie: że tylko na sumiennem zrównaniu i uszanowaniu wszelkich praw uzasadnioną i równą przeciw anarchii rękojmią, jak niemniéj przeciw absolutności i bezprawiu zabezpieczająca Konstytucya, jest w stanie odpowiedzieć wspólnemu wszystkich dobrze myślących życzeniu, o szczęśliwą, trwałą przyszłość wewnętrznéj potęgi, — zewnętrznego poszanowania, i wolne rozwinięcie się wszystkich drzemiących sił naszéj pięknéj ojczyzny.

Aż do ukończenia wyborów, wzywam JW. Pana, abyś na wszelki ważniejszy wypadek, któryby takowe zawichrzał, — lub na ducha wolnych wyborów wstecznie działać miał, — pilną zwracał uwagę; — mnie zaś regularnie cotydzień o doszłych do wiedzy Jego rezultatach, w myśl odezwy mojéj z dnia 14 z. m. uwiadamiał.

Jak tylko wybór deputowanych rozpocznie się. życzeniem dla mnie dosyć ważném byłoby, ażebyś mi JW. Pan najspieszniéj ile być może, jeszcze przed złożeniem aktu wyborczego i głównéj listy wszystkich deputowanych, nadesłać zechciał krótki opis każdego pod względem wieku, stanu, miejsca zamieszkania, procederu onegoż, i pozycyi jaką w obywatelstwie zajmuje, — nie wdając się atoli w najmniejsze stosunki familijne lub życia prywatnego.

Zadanie ustawodawczego sejmu, którego rozwiązaniem natychmiast po swojém zebraniu zająć się ma, — spoczywa na uchwaleniu dla całéj Monarchii nadać się mającéj Konstytucyi.

Dopiéro z rezultatu tych obradowań, może nastąpić rozwiązanie pytania, czy teńże ustawodawczy Sejm. w tym lub owym sposobie, lub za pomocą jakich wynikłych modyfikacyi, dalsze przedmioty prawodawstwa, organicznych urządzeń, lub ważniejsze kwestye administracyjne będzie mógł wziąść pod rozwagę.

Ministeryum znajduje naglącą potrzebę wielu praw, bez których ani porządek wewnętrzny kraju przywróconym, — ani węgielny kamień do organicznéj budowy, w duchu konstytucyjnym odbywać się mającéj publicznéj administracyi położonym, — ani żadnemu obywatelowi, stósowny udział we wszystkiém tém, co Ustawa Konstytucyjna pod względem przyznanych mu praw i wolności zastrzega, gwarantowanym być nie może.

Potrzebujemy spiesznie wszystko obejmującego prawa finansowego, ażeby wszelkie potrzeby kraju i zródła ich pokrycia, rozpoznać; i być w stanie nieodzowne przedsięwziąść zmiany tak dla zrównoważenia przychodów i wydatków, jak niemniéj dla uwzględnienia życzeń, ze wszech stron stających się głośnemi.

Bez prawa gminnego ile możności na obszernéj spoczywającego podstawie, — przejście do prostéj ludowéj, ducha powszechnego ożywiającéj gminnéj i krajowéj Administracyi, jest niepodobne, — wielka różnica pomiędzy dotychczasowymi przyna-

leżnościami gmin i stopniem politycznego wykształcenia w pojedynczych prowincyach, znaczne przedstawia pod tym względem trudności.

Niemniéj wiele na tém zależy, aby takowe ile możności uprzątnąć, i przez uchwycenie z właściwych interesów wypływającego stanowiska od wspólnego punktu widzenia, osiągnąć kierunek spraw gminnych w zaspakajającym sposobie.

W projekcie ustawy konstytucyjnéj zapewnione zupełne zrównanie wszystkich narodowości, nader pożądaném czyni, ciągłe istnienie szczególnych, potrzeby prowincyonalne obejmujących reprezentacyi krajowych, ażeby tą drogą zwracać uwagę administracyi centralnéj na potrzeby szczególnych części kraju, i żeby na takowéj uzasadnione życzenia i petycye, podawane być mogły.

Zupełne przekształcenie instytucyi stanowych po prowincyach, w których dotąd istniały i analogiczne miały zadanie; równie jak nowe utworzenie tam gdzie ich dawniéj nie było, okazuje się nie zaprzeczoną potrzebą, i ministerstwo z natężoném oczekiwaniem przewiduje spodziewane pod pierwszym względem żądania stanów, ażeby je ocenić a przynajmniéj główne zarysy onychże w projekcie do prawa sejmowi przedstawić można.

Niemniéj nagląca jest potrzeba praw, które przeznaczone są osiągnąć powszechny obowiązek obrony; zaprowadzenie publicznego i ustnego postępowania w sporach cywilnych, a z przybraniem sądu przysięgłych, w postępowaniu sądowém karném; pozycyą i organiczne uszeregowanie gwardyi Narodowéj, usunięcie tłoczących poddańcze powinności ciężarów i zupełne zniesienie podańczych obowiązków względem dziedziców dóbr, nakoniec uchylenie patrymonialnéj jurysdykcyi a zaprowadzenie władz rządowych.

W projekcie do ustawy konstytucyjnéj pierwszemu sejmowi zachowane było uchwalenie stanowczego prawa o wolności druku, które urządzić ma używanie petycyonalnych i assocyacyjnych ustaw; niemniéj jak postępowanie przy uwięzieniach i rewizyach po domach;— daléj, przepisać stałe normy usunięcia istniejącéj różnicy praw obywatelskich i politycznych, co do szczególnych wyznań religijnych, zniesienia ograniczeń możności posiadania dóbr ziemskich, równie jak wydanie prawa o regencyi i prawa o odpowiedzialności ministrów.

Mimo tegoczesne wypadki, wszystek czas i uwagę ministrów bez przerwy zajmujące, trudnili się oni przecież przygotowywaniem projektów do praw i tych już kilka do wprowadzenia na obrady, znajduje się wykończonych.

Obowiązkiem było ministerstwa w pojmowaniu ogólnych spraw kraju, iść stanowczo drogą postępu; i z wdzięcznością też przyjmie wszelką pomoc, która ku przyspieszeniu mozolnéj i nader obszernéj pracy zostanie mu udzieloną, a mianowicie w chwili, gdy wybrani ob prowincyi posłannicy, znajdować się będą w możności, obznajmienia się już naprzód ze stanem rzeczy, aby roztrząsnąć zadanie które oczekuje na pierwszy sejm mający być zwołanym dla urządzania spraw krajowych i względem rozwiązania onegoż wyborcom swoim objawić sposób widzenia włanego, lub nawzajem poznać ich oczekiwania i życzenia w téj mierze.

Równie pożądaném byłoby, gdyby stany, zechciały objawić swoje zdanie nie tylko co do tych przedmiotów, względnie których oczekiwane są stanowcze ich życzenia, a mianowicie zmian prowincyonalnych konstytucyj, w §. 55 ustawy konstytucyjnéj przewidzianych, jak najmniéj względnie sposobu indemnizacyi uznanych za zniesione ciężarów gruntowych, i takowe jak najprędzéj mi nadesłać; ale udzielić swych doświadczeń i co do reszty przedmiotów prawodawstwa, lub o ile względem jednego lub drugiego mogą mieć zebrane materyały, lub przygotowawcze wypracowania wykończone, takowe przesłać do mnie wraz z życzliwą ze swéj strony opinią.

Wzywam JW. Pana, abyś stósowne przedsiewziął środki, iżbyś był w stanie zrobione przezemnie oświadczenia i życzenia ministerstwa, mogącym tworzyć się komitetom wyborczym, równie jak komissarzom rządowym, dla poinformowania wyborców, i stanom całego obwodu prowincyi, gdybyś względnie obszerności zadania sejmu był pytanym, udzielić, nierozwodząc się atoli względnie sposobu rozwiązania onegoż ze swojemi zdaniami i takowych nie przypisując rządowi.

Wiedeń 7 Czerwca. Od onegdaj panuje tu zupełna spokojność. Teraz dopiéro widać jak się Wiedeń wypróżnił. Wszystkie pałace i wille są opuszczone. Zatrzymanie hr. Hoyos jako zakładnika wystraszyło całą arystokracyą rodową i pieniężną. Sklepy i magazyny stoją próżne, a w przedmieściach nędza czuć się daje. Młodzież w auli raduje się i ciągłe odbywa uroczystości bratania i serenady. Proklamacya Cesarza dobre sprawiła wrażenie. Wessenberg wymógł ją na monarsze, obok przeprowadzenia swego programatu. Hr. Stadion przyszły prezes rady chce iść z Wessenbergiem ręka w rękę, wszelako Polacy bardzo go w gazetach tutejszych zdyskredytowali. (G. Wr.)

— *Dnia* 8 *Czerwca.* —

Chociaż istniejące w wojsku kary cielesne już oddawna kilkokrotnemi rozporządzeniami i prawnemi orzeczeniami bywały ograniczone, teraz jednak na wniosek najwyższego sądu wojskowego wydaném zostało d. 2 b. m. do wszystkich Komend Jeneralnych tymczasowe rozporządzenie, mocą którego kary cielesne odtąd, aż do wyjścia nowego Kodexu karnego wojskowego, tylko za wyrokiem sądu wojennego lub Kommissyi sądu mogą być wymierzane. W przypadku gdy ta kara orzeczona ma być przez Kommissyą, winno być po jedném indywiduum z każdéj szarży do Kommissyi przydzieloném, i tylko za większością głosów wyrok będzie mógł być wydanym. Kara biegania przez rózgi zostaje zniesioną. Co niniejszém z strony ministeryum wojny podaje się do publicznéj wiadomości.

Na posiedzeniu komitetu obywatelskiego postanowiono między innemi pociągnąć do odpowiedzialności konduktora kolei żelaznéj, który chciał zaprzysiądz, iż Pragę bombardowano.

WĘGRY.

Peszt 4 Czerwca. — Według wiadomości (jednak nieurzędowéj) z Agram, Ban Kroacyi miał być

powołanym do króla. Gdy zaś arcy-xiążę Stefan znajduje się obecnie przy królu i nasz minister Batthyany podobnież do tego wyjechał; to zapewne na drodze pokoju interesa Kroackie i Serbskie dadzą się załatwić.

Według wiadomości listowych na wpół urzędowych przekonywamy się, że partya dworska nie zrzeka się swoich dążności, ażeby Węgry na ostatnim sejmie niezależnemi uznane, centralnemu rządowi cesarstwa poddać, i niezależność tę rozciągnąć tylko do wewnętrznéj administracyi, we wszystkich zaś ważniejszych pytaniach politycznych Węgrom i do nich należnym prowincyom tylko prawo głosowania w centralnym rządzie i w prawodawstwie utrzymać. Węgry jednak na to nigdy nie przystaną i chyba mieczem kwestya ta musi się roztrzygnąć. (G. Wr.)

Wiadomości zagraniczne.

PRUSSY.

Berlin 7 Czerwca. Książę pruski przybył wczoraj przez Magdeburg do Potsdamu, a dziś z całą królewską rodziną obchodzi rocznicę śmierci króla Fryderyka Wilchelma III. w Charlotenburgu. Książę miał odmówić przyjęcia miejsca w zgromadzeniu ustawodawczém na którego w Wirsitz wybrano. — Dyskussya adresu nie rozpocznie się zapewne jak po świętach zielonych. Jest już wszakże zredagowany podobno w stylu stanowczym i energicznym, ma szczególniéj zawiérać kilka ustępów dotyczacych Francyi i Polski, które jeżli będą przyjęte, nie małe sprawią wrażenie. (G. Wr.)

NIEMCY.

Frankfort n. M. 7 Czerwca. Na dzisiejszém posiedzeniu sejmu narodowego niemieckiego oddano komissyi ustawodawczéj do rozbioru wnioski dep. Mohl o zniesienie szlachty dziedzicznéj, i dep. Ree o redukcyą państw związkowo niemieckich, — komissyi ekonomicznéj wniosek dep. Chlubek o zupełne zniesienie wszelkiéj pańszczyzny, służebności poddańczych i czynszów tymże odpowiadających, — kommissyi marynarki wniosek o wezwanie wszystkich xiążąt związku niemieckiego aby połowę swoich rocznych dochodów jako dar dobrowolny na zaprowadzenie flotty niemieckiéj na ołtarz ojczyzny złożyli. Nakoniec w skutek przedstawienia dep. Glass o usiłowaniach oderwania się Czech od związku z niemcami, po długiéj i żywéj dyskussyi w któréj Arnold Ruye wystąpił w obronie Czechów, utrzymując, iż narodowości winny być szanowane, wyznaczono osobną komissyą do spraw czeskich. (*D. P.*)

DANIA.

Flensburg 6 Czerwca. — Wczoraj przyszło do walnéj bitwy pod Düppel. Walka była krwawa i zaciętsza niż bitwa pod Szleswigiem. Duńczyków było około 16,000 i mieli mnóstwo statkow kanonierskich. Wojsko Hanowerskie pierwsze uderzyło na nich i poniosło znaczną stratę; ku wieczorowi dopiéro wystąpili do boju Prusacy pod jenerałem Wrangel i wyparli Duńczyków którzy cofnęli się do Sonderburga. Dwa statki kanonierskie zostały zupełnie rozbrojone. Batalion strzelców wystrzelał wszystkich 120 ludzi którzy się na nich znajdowali. Strata jeszcze nie wiadoma; dotychczas przeprowadzono tu 34 żołnierzy piechoty i kawaleryi i 3 oficerów wziętych w niewolę, i około 100 ciężko rannych. Tondern i Apenrade obsadzone są znowu przez wojsko niemieckie. (*D. P.*)

SZWAJCARYA.

Na posiedzeniu dzisiejszém odczytano depeszę od związkowego deputowanego i konsula Luvini z Medyolanu, która potwierdza wiadomość o dążności tamże stronnictwa republikańskiego, aby rząd tymczasowy strącić, a Lombardyą przyłączyć do Sardynii. Zamiary jednak te nie znalazły stronnika w znacznie przeważającéj większości ludu, a tak rząd tymczasowy jeszcze się więcéj ustalił. Doniesiono także o odniesionym zwycięztwie nad austryakami pod Vicenza, w którym pułki Szwajcarskie szczególniéj się odznaczyły. Konsul z Neapolu donosi, iż król wydaną proklamacyą przyrzekł zachowanie konstytucyi, i nowe wydał prawo wyborów; izba deputowanych zgromadzi się na 1 Lipca, a Neapol ciągle jeszcze jest w stanie oblężenia.

FRANCYA.

Paryż 5 Czerwca. Przy odgłosie bębnów ogłoszono dziś proklamacyą Mera Paryża zawiadamiającą, iż komissya wykonawczego rządu rzeczypospolitéj, zakazuje wszelkich zbiegowisk ludu, dla przeszkodzenia usiłowaniom reakcyjnym.

Nowy poseł związku Szwajcarskiego Dr. Barmann z Unterwallis, przedstawił ministrowi Bastide swoje pełnomocnictwo.

Dzisiejszy *Moniteur* zawiéra następujące rozporządzenia władzy wykonawczéj, które już z postanowień zgromadzenia Narodowego są znane: 1) dekret reorganizujący warsztaty Narodowe, robotę za dzienną płacą znosi, i wszystkich robotników niebędących w Paryżu od 3 przynajmniéj miesięcy, z stolicy wydala, 2) dekret nakazujący wszystkim władzom municypalnym, aby odtąd żadnych paszportów do Paryża robotnikom nie wydawały, gdyż stolica zaledwie własnym pracy dostarczyć potrafi, zwłaszcza że teraz rozpoczęły się prace w polu do których winni być użyci, 3) dekret polecający kommissyi ustawodawczéj ogłoszenie drukiem projektu konstytucyi, i oddania go do roztrząśnienia biórom zgromadzenia Narodowego, zanim w sali posiedzeń tegoż będzie do dyskussyi przedłożony.

P. Lacave Laplagne b. minister finansów za czasów Guizota wydał obszerną broszurę w któréj broni administracyi finansów francuzkich pod rządem Ludwika Filipa, przeciw zarzutom rządu tymczasowego. P. Ludwik Blanc ogłosił również pismo w własnéj obronie.

Na murach Paryża czytano wczoraj plakat, w którym robotnicy warsztatów Narodowych proponują na kandydata do zgromadzenia Narodowego p. Emila Thomas b. dyrektora warsztatów, wzywając wszystkich swoich przyjaciół aby za nim głosowali.

Komitet tyczący spraw Algeryi i Kolonii zatwierdził wniosek, iż: Okrąg Algeryi tworzy nierozdzielną część francuzkiego terytoryum.

— *Dnia* 6 *Czerwca.* —

Wypadek wczorajszego posiedzenia zgrom. nar. uważają tu jako klęskę poniesioną przez rząd tymczasowy. Już wieczór rozeszła się wiadomość o dymissyi p. Crémieux ministra sprawiedliwości. W krótce zapewne inni ministrowie pójdą za jego przykładem, a i o pp. Lamartine i Ledru-Rollin mówią że godność swoją złożyli. — Jutro zapewne p. Thiers znaczną większością wybrany będzie reprezentantem ludu, a najdalej za trzy tygodnie będziem mieli rząd nowy pod jego przewodnictwem. Teraz bowiem wchodzimy w trzeci peryod rewolucyi, pierwszym była entuzyastyczna Rzeczpospolita do dnia 16 kwietnia—obecnie jest rzeczpospolita umiarkowana, zbliżamy się teraz do panowania starego liberalizmu z 1830 r. ze wszystkiemi swojemi przebiegi i wykręty. Co ztego wszystkiego wyniknie, odgadnąć trudno, zdaje się przecież iż mieszczaństwo, które nie doszło jeszcze do zupełnego władzy swojej rozwinięcia, utrzyma się przy sterze, i że republikę na sposób amerykański z pewnemi odmianami mieć będziemy. Pocieszającą dla każdego przyjaciela wolności jest okoliczność, że coraz więcej zostają w tyle indywidua, a występują naprzód pryncipia. Dziwną jest rzeczą jak się teraz ludzie prędko zużywają—18 lat było potrzeba aby zużyć pp. Thiersa, Molégo i Guizota, — teraz Lamartine, Arago, Ledru Rollin i tuziny innych republikańskich matadorów w trzech miesiącach zużyli się — a panowanie p. Thiers także długo trwać nie będzie. Wtedy przyjdzie czas nakoniec dla ludzi nowych i nowych idei. Tych nowych idei nie oczekujemy po Francyi, ale po całejże Europie w boleściach rodzenia poczętej.

Mówią, że ofiarowano panu Bethmont ministerstwo sprawiedliwości — lecz że go odmówił a przynajmniej jako warunek przyjęcia podał powołanie pp. Portalis i Laudrin na urzęda prokuratorów Rpltej które byli złożyli. *(D. P.)*

ANGLIA.

Londyn 3 *Czerwca.* Z Dublina nadchodzą coraz więcej niepokojące wiadomości. Konfederacya Irladzka wczoraj wieczór wysłała adres podpisany przez p. Smitha O'Brien, do ludu Irlandyi, w której oświadcza, iż chwila staje się coraz bliższą, gdzie zbrojny opór będzie obowiązkiem i że obecnie należy w pokoju i sile oczekiwać stanowczej walki i do niej się sposobić.

Wiadomości z Hajty pod d. 10 Maja potwierdzają wiadomość o wybuchłém tamże powstaniu.

WŁOCHY.

Rzym 25 *Maja.* Do Ankony w d. 23 b. m. przybył amerykański Brygg z Messyny z 6 działami i oczekuje amerykańskiej Flotylli. (P. S. A.)

PRZYJECHALI DO KRAKOWA

Od dnia 9 *do dnia* 10 *Czerwca.*

Jordan Andrzej ob., z Galicyi.

Wyjechali z Krakowa.

Ankiewicz hrabina, do Galicyi; — Ledochowski hr., do Polski.

Doniesienia Urzędowe.

Ner 5992

OBWIESZCZENIE.

Gdy ogłoszona na dzień 2 b. m. licytacya na wypuszczenie w trzechletnią dzierżawę placu nad Wisłą za mostem Zwierzynieckim na skład drzewa służącego, dla braku licytantów do skutku nie doszła, przeto C. K. Urząd cyrkularny wyznaczając do licytacyi tej nowy termin na dzień 16 Czerwca r. b. godzinę 10 przed południem, wzywa wszystkich chęć licytowania mających, aby opatrzeni w *vadium* złp. 30 na termin powyższy w biórze C. K. Urzędu cyrkularnego zgłosić się chcieli. Warunki każdego dnia w godzinach kancellaryjnych w Cyrkule przejrzane być mogą.

Z C. K. Urzędu Cyrkularnego.
Kraków dnia 8 Czerwca 1848 r.
Terlecki,
C. K. Komiss. Cyrk.

Nr. 2,134.

CESARSKO KRÓLEWSKI TRYBUNAŁ
Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

W skutek prośby pp. Tomasza i Ludwiny Kozłowskich małżonków o przyznanie im na zasadzie testamentu ś. p. Brygidy Kozakiewiczowej w spadku po tejże między innemi domu pod L. 10 na Kazimierzu przy Krakowie położonego. Trybunał po wysłuchaniu wniosku Ces. Król. Prokuratora, postępując w myśl artykułu 12 ustawy Hypotecznej z roku 1844, wzywa mających prawa do nadmienionego spadku, aby takowe w trzech miesiącach przedstawili, w razie bowiem przeciwnym, po upływie tego terminu spadek zgłaszającym się przyznanym zostanie.

Kraków dnia 18 Kwietnia 1848 r.
Prezes
Majer.
(1r.) Z. Sekretarz P. *Burzyński.*

Kuratorowie upadłego Handlu Jana Matysek.

Podają do powszechnej wiadomości, iż w d. 13 Czerw. r. b. i następnych o god. 3 z południa, odbędzie się w tymże Handlu w domu pod L. 103 przy Ulicy Grodzkiej sytuowanym, sprzedaż przez publiczną licytacyą Towarów, do handlu upadłego należących, a zepsuciu podległych, jako to: Piwa Bawarskiego, Kawy, Olejków rozmaitego rodzaju, Wód mineralnych, Porteru Angielskiego, Ryżu, Rodzenków, Musztardy, Oliwy, Sardeńków, Herbaty, Wina, i t. p., a to za gotową wprost zapłatę. — Chęć przeto licytowania mający, zechcą się w czasie oznaczonym i miejscu wskazaném znajdować.

Kraków d. 6 Czerwca 1848 r.
(podpisano) *Wincenty Nawrański.*
Jan Breda, Kuratorowie.